

การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC มหาวิทยาลัยสงฆ์*

THE DEVELOPMENT OF MOOC LEARNING PLATFORM FOR BUDDHIST UNIVERSITY

อภิชาติ รอดนิยม*, พระมหาชำนาญ พุดเพระ

Apichat Rodniyom*, Phramaha Chamnan Phoodphror

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: apichat.rod@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความการวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ตรวจสอบประสิทธิภาพและประเมินผลการใช้แพลตฟอร์ม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ลักษณะการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาแพลตฟอร์มต้นแบบ การทดลองใช้และปรับปรุง และการเปิดการใช้งานแพลตฟอร์มพร้อมติดตามผล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ จำนวน 334 ราย ใช้สูตรทาร์ยามาเน่และการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ผู้มีประสบการณ์สอนออนไลน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา และบุคลากรฝ่ายสนับสนุน กลุ่มละ 5 ราย เลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 20 ราย เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการประเมินประสิทธิภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และประเมินประสิทธิภาพสถิติที่ใช้วิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า แพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยส่วนหน้าบ้าน (LMS) ที่เป็นโมดูลการสื่อสาร และส่วนหลังบ้าน (CMS) ที่มี 6 โมดูลหลัก ได้แก่ การจัดการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้สอน ผู้เรียน การประมวลผลรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการทำงานตามฟังก์ชันได้ นักศึกษาและนิสิตมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความสามารถในการสร้างและจัดการหลักสูตร และผลการประเมินการใช้แพลตฟอร์ม ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งการขยายโอกาสทางการศึกษาพระพุทธศาสนา การยกระดับมาตรฐานการศึกษาสู่ระดับสากล การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน การสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบัน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร นับเป็นก้าวสำคัญของการศึกษาพระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: การพัฒนาแพลตฟอร์ม, การเรียนรู้, MOOC, มหาวิทยาลัยสงฆ์

Abstract

This research aimed to develop a MOOC learning platform for Buddhist University, verify its efficiency, and evaluate platform usage outcomes. Using mixed-method research with a research and development approach, the study was divided into four phases: fundamental data study and analysis, prototype platform development, implementation and improvement, and platform deployment with monitoring. The sample group consisted of 334 Buddhist University students, selected using Taro Yamane's formula and proportional stratified random sampling. Key informants included 20 individuals selected through purposive sampling: five each from senior administrators, online teaching experienced instructors, educational technology experts, and support staff. Research instruments included questionnaires, in-depth interviews, and efficiency evaluations. Data was collected through questionnaires, in-depth interviews, and efficiency assessments. Statistical analyses employed frequency, percentage, mean, standard deviation, and descriptive analysis. The research findings revealed that the developed Buddhist University MOOC platform consists of a frontend (LMS) with communication modules and a backend (CMS) with six core modules: electronic media management, instructor management, learner management, course processing, course structure, and learning activities. The efficiency verification showed the highest overall mean score. Students reported the highest level of satisfaction with functional performance and curriculum creation and management capabilities. The platform usage evaluation demonstrated benefits in expanding Buddhist education opportunities, elevating educational standards to international levels, improving teaching and learning efficiency, establishing institutional networks, and developing personnel potential. This represents a significant step forward for Buddhist education in the digital era.

Keywords: Platform Development, Learning, MOOC, Buddhist University

บทนำ

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนา ระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไป ตามนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนและผลักดันรูปแบบการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาให้ตอบ โจทย์สถานการณ์ในยุคดิจิทัลดิสรุปชั้น แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชน หรือ MOOC (Massive Open Online Courses) เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ได้รับความนิยมในระดับสากล ด้วยคุณลักษณะสำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดจำนวน เวลาและ สถานที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ริเริ่มโครงการ Thai MOOC เพื่อส่งเสริมให้มหาวิทยาลัย

ชั้นนำพัฒนาหลักสูตรออนไลน์บนแพลตฟอร์มกลาง ที่สามารถรองรับผู้เรียนจำนวนมากได้พร้อมกัน สำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์ซึ่งมีพันธกิจสำคัญในการจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา การพัฒนาแพลตฟอร์ม MOOC จึงเป็นก้าวสำคัญในการขยายโอกาสการเข้าถึงองค์ความรู้และการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีทักษะด้านเทคโนโลยี และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาแพลตฟอร์ม MOOC ที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องคำนึงถึงการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับเอกลักษณ์เฉพาะของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ดังนั้น การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC สำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษากำลังเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวสู่การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้รูปแบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมอาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จุลฉนิ สุระโยธิน และคณะ, 2557) พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิด โดยมีแนวคิดสำคัญ คือ การขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ผู้สนใจใฝ่เรียนรู้ สำหรับปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ การขาดแคลนระบบการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและเข้าถึงได้ง่าย (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2568) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาระบบสื่อสารออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ทางไกล ที่สามารถรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากนี้ ปัญหาด้านการจำกัดจำนวนผู้เรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม และข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ในการเรียน ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา การพัฒนาแพลตฟอร์ม MOOC จึงเป็นทางออกที่สำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าว เนื่องจากสามารถรองรับผู้เรียนจำนวนมากได้พร้อมกัน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา อย่างไรก็ตาม การพัฒนาแพลตฟอร์ม MOOC สำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์ยังมีความท้าทายในการออกแบบระบบที่สามารถผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา รวมถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การประเมินผลการเรียนรู้ และการรับรองผลการศึกษารูปแบบดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2559) ที่ระบุถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษากำลังเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวสู่การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้รูปแบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กวิณธร รัชอาจ, 2558) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยคลังรายวิชาออนไลน์แบบเปิดสามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ (รัฐพงษ์ อ่อนจันทร์, 2557) ยังพบปัญหาสำคัญในการจัดการสอบและการประเมินผลแบบดั้งเดิมที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ จึงได้เสนอการพัฒนาระบบสอบออนไลน์เคลื่อนที่ขนาดใหญ่เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว (ชัชสันต์ จันทรเรืองฤทธิ์, 2559) ที่นำเสนอระบบประเมินความรู้ผ่านเครือข่ายโดยใช้คลังข้อสอบที่มีประสิทธิภาพ ในด้านการจัดการข้อมูลและการประเมินผล (ลลิตา ธงภักดี และคณะ, 2560) ได้ศึกษาการจัดการข้อมูลการวัดและประเมินผลการทดสอบ พบว่า ระบบการจัดการ

ข้อมูลแบบดั้งเดิมยังมีข้อจำกัดในการวิเคราะห์และติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (สุนีย์ ศิลพิพัฒน์ และคณะ, 2550) ที่เน้นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน (สามมิติ สุขบรรจง, 2554) ได้นำเสนอการพัฒนาบทเรียน E-Learning ที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยเน้นการออกแบบที่ผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับหลักพุทธธรรม (Dick, W. & Carey, L., 1989) ที่เน้นการเชื่อมโยงระดับขั้นอย่างต่อเนื่องในกระบวนการเรียนการสอน จากสภาพปัญหาดังกล่าว การพัฒนาแพลตฟอร์ม MOOC สำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์จึงต้องคำนึงถึงการออกแบบระบบที่สามารถแก้ไขข้อจำกัดของการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยยังคงรักษาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Banathy, B. H. ที่เน้นการออกแบบระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม (Banathy, B. H., 1968)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการ "ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน" เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมยุคใหม่ การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC จึงเป็นก้าวสำคัญที่จะช่วยยกระดับการศึกษาของมหาวิทยาลัยสู่มาตรฐานสากล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้มีหลายประการ นอกจากจะได้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ที่มีประสิทธิภาพแล้ว การวิจัยยังจะช่วยให้ทราบถึงประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มที่พัฒนาขึ้น รวมถึงได้ผลการประเมินการใช้งานที่สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัยในระยะยาว การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC จึงไม่เพียงแต่เป็นการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลเท่านั้น แต่ยังเป็นการวางรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้มหาวิทยาลัยสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และพร้อมเป็นพลเมืองโลกที่มีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC มหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อให้บัณฑิตได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการทำงานในปัจจุบัน ประกอบกับสถานการณ์การปรับเปลี่ยนชีวิตวิถีใหม่ ทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์
2. เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์
3. เพื่อประเมินผลการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ใช้วิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) แบ่งการดำเนินการเป็น 4 ระยะ ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (R1) การพัฒนาแพลตฟอร์มต้นแบบ (D1) การทดลองใช้และปรับปรุง (D2) และการใช้งานจริงและติดตามผล (R2)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร ได้แก่ นิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รวม 2,000 ราย แบ่งเป็นมหาวิทยาลัยละ 1,000 ราย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองสถาบัน ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยใช้สูตรทาร์ยามาเนและการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน รวมทั้งสิ้นจำนวน จำนวน 334 ราย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ผู้มีประสบการณ์สอนออนไลน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา และบุคลากรฝ่ายสนับสนุน กลุ่มละ 5 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 ราย เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการของผู้ใช้ 3 ชุด 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินประสิทธิภาพแพลตฟอร์ม โดยเครื่องมือผ่านการตรวจสอบคุณภาพทั้งด้านความตรง ความเชื่อมั่น และการทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ ได้ใช้แบบสอบถาม ได้สัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น 7 ระยะ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การสำรวจข้อมูลภาคสนาม 3) การพัฒนาและทดสอบแพลตฟอร์ม 4) การปรับปรุงแพลตฟอร์ม 5) การจัดทำรายงานความก้าวหน้า 6) การนำร่องใช้งานจริงและประเมินผล และ ๗ การเผยแพร่ผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยแบบ 5 ระดับ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC มหาวิทยาลัยสงฆ์ ได้ผ่านการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้งานระบบอย่างครอบคลุม โดยแพลตฟอร์มที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์ต้องออกแบบตามหลัก User Experience (UX) ที่เหมาะสมกับผู้ใช้งานทุกระดับ สามารถรองรับโครงสร้างหลักสูตรทั้งด้านภาษาบาลี พระพุทธศาสนา และหลักสูตรร่วมสมัย การพัฒนาระบบใช้แผนภาพบริบท (Context Diagram) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตีหลัก 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ดูแลระบบ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาเนื้อหา การควบคุมคุณภาพ และการบริหารจัดการระบบ แพลตฟอร์มที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยสองส่วนหลัก คือ ส่วนหน้าบ้าน (LMS) ที่ทำหน้าที่ติดต่อกับผู้เรียนและให้บริการด้านการนำเสนอเนื้อหา และส่วนหลังบ้าน (CMS) ที่ดูแลการสร้างและพัฒนารายวิชาออนไลน์ โดยมีโมดูลสำคัญ 6 โมดูล ได้แก่ โมดูลจัดการสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการนำเสนอสื่อการเรียนรู้ โมดูลจัดการผู้สอน สำหรับบริหารข้อมูลและสิทธิ์ โมดูลจัดการผู้เรียนสำหรับควบคุมการลงทะเบียนและติดตามการเรียนรู้ โมดูล

จัดการประมวลผลรายวิชาสำหรับการประเมินและทดสอบ โมดูลจัดการโครงสร้างรายวิชาสำหรับจัดลำดับการเรียนรู้ และโมดูลจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับควบคุมกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์

การตรวจสอบประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ จากการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งกับนิสิต ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงหลายด้าน เช่น การลดขั้นตอนการลงทะเบียนและเพิ่ม Single Sign-On การจัดกลุ่มเมนู การรองรับอุปกรณ์มือถือ การเพิ่มสื่อมัลติมีเดียและการโต้ตอบแบบ Interactive รวมถึงการพัฒนาเว็บติดตามความก้าวหน้า จากนั้นผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินประสิทธิภาพ ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการทำงานตามฟังก์ชันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความง่ายต่อการใช้งาน และด้านการตรงตามความต้องการของผู้ใช้

การประเมินผลการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผลการประเมินการใช้งานนิสิตและนักศึกษามีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความสามารถของระบบการสร้างและจัดการหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ตามด้วยระบบการประเมินผล และระบบการติดตามและวิเคราะห์ผู้เรียน แพลตฟอร์มยังแสดงให้เห็นประโยชน์ที่สำคัญหลายประการ เช่น การขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษา พระพุทธศาสนาในระดับโลก การยกระดับมาตรฐานการศึกษาสู่ระดับสากล การลดต้นทุนการจัดการศึกษา การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถาบัน การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบที่ทันสมัย

แพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ที่พัฒนาขึ้นสำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์ได้ถูกออกแบบให้ตอบสนองความต้องการของเอนติตีหลัก 4 กลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ 1) สำหรับผู้เรียน แพลตฟอร์มนี้มอบประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ด้วยระบบลงทะเบียนที่ง่ายผ่าน Single Sign-On และส่วนติดต่อผู้ใช้ที่เรียบง่าย เนื้อหาบทเรียนนำเสนอในรูปแบบมัลติมีเดียพร้อมระบบแสดงเฉลยและคำอธิบายหลังการทดสอบ ผู้เรียนสามารถติดตามความก้าวหน้าผ่านแดชบอร์ดและได้รับประกาศนียบัตรดิจิทัลเมื่อเรียนจบหลักสูตร 2) ผู้สอนได้รับเครื่องมือครบถ้วนสำหรับการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยโมดูลจัดการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โมดูลจัดการผู้สอนและผู้เรียน โมดูลจัดการโครงสร้างและเนื้อหาวิชา และโมดูลจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมระบบติดตามผลการเรียนแบบเรียลไทม์และระบบประเมินอัตโนมัติที่ช่วยลดภาระงาน 3) ผู้เชี่ยวชาญมีบทบาทในการควบคุมคุณภาพผ่านระบบกำหนดเกณฑ์การประเมินและตรวจสอบมาตรฐานเนื้อหา สามารถให้ข้อเสนอแนะและรับรองคุณภาพรายวิชาได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การประกันคุณภาพการศึกษาออนไลน์มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐาน 4) ผู้ดูแลระบบได้รับฟังก์ชันการบริหารจัดการที่ครอบคลุมทั้งการจัดการข้อมูลพื้นฐาน การตั้งค่าระบบ การจัดการความปลอดภัย และการบำรุงรักษา พร้อมรายงานสถานะและสถิติที่ช่วยในการวางแผนพัฒนาระบบ โดยผลการประเมินประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.55) ทั้งในด้านการตรงตามความต้องการ การทำงานตามฟังก์ชัน และความง่ายต่อการใช้งาน สอดคล้องกับความพึงพอใจของนิสิตที่อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 4.51) แพลตฟอร์มนี้จึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน แต่ยังเป็นช่องทางสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล ขยายโอกาสทางการศึกษา และยกระดับมาตรฐานการศึกษา นับเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาพระพุทธศาสนาที่ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ต้องออกแบบตามหลัก User Experience (UX) เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ใช้ทุกระดับ สามารถรองรับโครงสร้างหลักสูตรทั้งด้านภาษาบาลี พระพุทธศาสนา และหลักสูตรร่วมสมัย การพัฒนาระบบใช้แผนภาพบริบท (Context Diagram) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตีหลัก 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ดูแลระบบ แพลตฟอร์มที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนหน้าบ้าน (LMS) ที่ทำหน้าที่ติดต่อกับผู้เรียนและให้บริการด้านการนำเสนอเนื้อหา และส่วนหลังบ้าน (CMS) ที่ดูแลการสร้างและพัฒนารายวิชาออนไลน์ โดยมีโมดูลสำคัญ 6 โมดูล ได้แก่ 1) โมดูลจัดการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการนำส่งสื่อการเรียนรู้ 2) โมดูลจัดการผู้สอนสำหรับบริหารข้อมูลและสิทธิ์ 3) โมดูลจัดการผู้เรียนสำหรับควบคุมการลงทะเบียนและติดตามการเรียนรู้ 4) โมดูลจัดการประมวลผลรายวิชาสำหรับการประเมินและทดสอบ 5) โมดูลจัดการโครงสร้างรายวิชาสำหรับจัดลำดับการเรียนรู้ และ 6) โมดูลจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับควบคุมกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ อภิปรายได้ว่า แพลตฟอร์มที่พัฒนาขึ้นมีการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับหลักพุทธธรรมได้อย่างลงตัว สอดคล้องกับแนวคิดของ Bertalanffy, L. V. เกี่ยวกับทฤษฎีระบบที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ต้องทำงานประสานกันอย่างมีดุลยภาพ การออกแบบระบบที่ตอบสนองทั้งความทันสมัยและการรักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมยัง (Bertalanffy, L. V., 1968) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และเชาวเลิศ เลิศขโลฬาร ที่เน้นการออกแบบระบบการเรียนการสอนที่คำนึงถึงบริบทและวัฒนธรรมของผู้เรียน การพัฒนาตามแผนภาพบริบท (Context Diagram) ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตีหลัก 4 กลุ่ม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และเชาวเลิศ เลิศขโลฬาร, 2536) และยังสอดคล้องกับทฤษฎีของ Dick, W., & Carey, L. ที่เน้นการออกแบบระบบการเรียนการสอนแบบเป็นระบบ (Dick, W. & Carey, L., 1989) และสอดคล้องกับแนวคิดของ กวินธร รัฐอาจ ที่กล่าวถึงความสำคัญของการจัดองค์ประกอบระบบให้สัมพันธ์กัน และการออกแบบระบบที่มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบอย่างเป็นระบบจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กวินธร รัฐอาจ, 2558) การออกแบบตามหลัก User Experience (UX) สอดคล้องกับทฤษฎีของ Nielsen, J., ที่เน้นการออกแบบที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง และการออกแบบระบบที่ต้องครอบคลุมพฤติกรรมการใช้งานทุกด้าน (Nielsen, J., 2024) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณา สิกขมาน ที่พบว่า การออกแบบที่คำนึงถึงประสบการณ์ผู้ใช้งานจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (กฤษณา สิกขมาน, 2555)

การตรวจสอบประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ จากการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งกับนิสิตและนักศึกษา ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงหลายด้าน เช่น การลดขั้นตอนการลงทะเบียนและเพิ่ม Single Sign-On การจัดกลุ่มเมนู การรองรับอุปกรณ์มือถือ การเพิ่มสื่อมัลติมีเดียและการโต้ตอบแบบ Interactive และการพัฒนาระบบติดตามความก้าวหน้า ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินประสิทธิภาพของ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการทำงานตามฟังก์ชันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความง่ายต่อการใช้งาน และด้านการตรงตามความต้องการของผู้ใช้ อภิปรายได้ว่า การตรวจสอบประสิทธิภาพของแพลตฟอร์ม ผลการประเมินประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในระดับมาก

ที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีการประเมินของ Kirkpatrick, D. L. ที่เน้นการประเมินผลในหลายระดับ โดยเฉพาะการประเมินปฏิกิริยาตอบสนองและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (Kirkpatrick, D. L., 2006) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัชสันต์ จันทรเรืองฤทธิ์ ที่พบว่า การประเมินประสิทธิภาพระบบต้องครอบคลุมทั้งด้านเทคนิคและการใช้งาน ด้านการรองรับการใช้งาน (ชัชสันต์ จันทรเรืองฤทธิ์, 2559) แพลตฟอร์มสามารถรองรับผู้ใช้จำนวนมากและมีความปลอดภัยสูง สอดคล้องกับทฤษฎีความปลอดภัยของระบบสารสนเทศของ McCumber, J. ที่เน้นการรักษาความลับ ความถูกต้อง และความพร้อมใช้งานของระบบ (McCumber, J., 1991) และสอดคล้องกับ รัฐพงษ์ อ่อนจันทร์ ที่พัฒนาระบบสอบออนไลน์ที่รองรับผู้เรียนจำนวนมาก และการออกแบบระบบที่มีความยืดหยุ่นและขยายตัวได้ตามความต้องการ (รัฐพงษ์ อ่อนจันทร์, 2557)

การประเมินผลการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผลการประเมินการใช้งาน นิสิตและนักศึกษามีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความสามารถของระบบการสร้างและจัดการหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ตามด้วยระบบการประเมินผล และระบบการติดตามและวิเคราะห์ผู้เรียน แพลตฟอร์มยังแสดงให้เห็นประโยชน์ เช่น การขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับโลก การยกระดับมาตรฐานการศึกษาสู่ระดับสากล การลดต้นทุนการจัดการศึกษา การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถาบัน การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในรูปแบบที่ทันสมัย อภิปรายได้ว่าการประเมินการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ สอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model) ของ Davis, F. D. et Al. ที่อธิบายว่าการรับรู้ประโยชน์และความง่ายในการใช้งานมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี (Davis, F. D. et al., 1989) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราพร ธารแผ้ว และคณะ ที่พบว่า การออกแบบระบบที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้จะส่งผลต่อความพึงพอใจในระดับสูง การกระจายตัวของระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกันในแต่ละด้าน (จิราพร ธารแผ้ว และคณะ, 2564) และ สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow, A. H. ที่อธิบายว่าบุคคลมีความต้องการที่หลากหลายและแตกต่างกัน (Maslow, A. H., 1943) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา ธงภักดี ที่พบความแตกต่างของความพึงพอใจในแต่ละองค์ประกอบของระบบ ประเด็นที่ได้รับการประเมินในระดับปานกลาง เช่น ความเร็วในการประมวลผลและการใช้งานเมนู (ลลิตา ธงภักดี และคณะ, 2560) อีกทั้ง ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการออกแบบปฏิสัมพันธ์ของ Norman, D. A. ที่เน้นความสำคัญของการตอบสนองที่รวดเร็วและการออกแบบที่เข้าใจง่าย และประสิทธิภาพการประมวลผลและการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของระบบ (Norman, D. A., 2013)

การที่แพลตฟอร์มสามารถตอบสนองบริบทเฉพาะของมหาวิทยาลัยสงฆ์ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ตามบริบท (Situated Learning Theory) ของ Lave, J., & Wenger, E. ที่เน้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม (Lave, J. & Wenger, E., 1991) และสอดคล้องกับแนวคิดของ สามมิติ สุขบรรจง ที่เน้นการพัฒนาแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาทางพระพุทธศาสนา (สามมิติ สุขบรรจง, 2554) และการพัฒนาแพลตฟอร์มยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงนิยม (Connectivism) ของ Siemens, G. ที่เน้นการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่เชื่อมโยงความรู้ผ่านเครือข่าย และแนวคิดของ สุนีย์ ศิลพิพัฒน์ และคณะ ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (Siemens, G., 2005)

การพัฒนาแพลตฟอร์ม MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ประสบความสำเร็จในการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับการศึกษาพระพุทธศาสนา โดยมีพื้นฐานทางทฤษฎีที่แข็งแกร่งและได้รับการยืนยันจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แม้จะมีประเด็นที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมในบางด้าน แต่โดยภาพรวมถือว่าเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับการศึกษาพระพุทธศาสนาสู่ยุคดิจิทัล

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องนี้ ได้พบองค์ความรู้ใหม่ที่มีความสำคัญยิ่งต่อวงการการศึกษาพระพุทธศาสนา โดยเป็นการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับการศึกษาพระพุทธศาสนาอย่างลงตัว ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่มุ่งขับเคลื่อนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ตอบโจทย์สถานการณ์ปัจจุบัน สถาปัตยกรรมของระบบได้รับการออกแบบอย่างรอบคอบ โดยแบ่งเป็นสองส่วนหลักที่ทำงานประสานกัน ส่วนแรก คือ ระบบจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนหน้าบ้านสำหรับการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน นำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่เข้าถึงง่ายและน่าสนใจ ส่วนที่สอง คือ ระบบจัดการเนื้อหา (Content Management System: CMS) ที่เป็นส่วนหลังบ้านสำหรับผู้สอนและผู้บริหารระบบในการบริหารจัดการหลักสูตรเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ การทำงานของระบบขับเคลื่อนด้วยโมดูลหลัก 6 ด้าน ที่ครอบคลุมทุกมิติของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย โมดูลจัดการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่รองรับการสร้างและจัดการสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ โมดูลจัดการผู้สอนที่อำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการทีมผู้สอน โมดูลจัดการผู้เรียนที่ช่วยในการติดตามและดูแลผู้เรียน โมดูลจัดการประเมินผลรายวิชาที่รองรับการประเมินผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โมดูลจัดการโครงสร้างรายวิชาที่ช่วยในการออกแบบและจัดการหลักสูตร และโมดูลจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการสร้างปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

ความโดดเด่นของแพลตฟอร์มสะท้อนผ่านผลการประเมินประสิทธิภาพในสามด้านหลัก ได้แก่ ด้านการตรงตามความต้องการของผู้ใช้ที่ได้คะแนนร้อยละ 90.40 ด้านการทำงานตามฟังก์ชันที่ได้คะแนนร้อยละ 91.60 และด้านความง่ายต่อการใช้งานที่ได้คะแนนร้อยละ 91.00 แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพสูงและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างดีเยี่ยม การออกแบบตามหลัก User Experience (UX) ทำให้ระบบมีความเรียบง่าย เข้าถึงได้ง่าย และเหมาะสมกับผู้ใช้ทุกระดับ ทั้งพระภิกษุสามเณรและฆราวาส นอกจากนี้ ระบบยังมีความยืดหยุ่นสูงในการรองรับทั้งหลักสูตรดั้งเดิมด้านพระพุทธศาสนาและหลักสูตรร่วมสมัย พร้อมระบบการติดตามและวิเคราะห์ผู้เรียนที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามพัฒนาการและให้การสนับสนุนผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบการประเมินผลได้รับการออกแบบให้มีความยืดหยุ่นและน่าเชื่อถือ สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุมและเที่ยงตรง นอกจากนี้ การรองรับการเข้าถึงผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลายยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาตามความสะดวก สอดคล้องกับวิถีชีวิตในยุคดิจิทัล

แพลตฟอร์มนี้ยังช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในระยะยาว เปิดโอกาสให้ผู้สนใจทั่วโลกสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาได้อย่างกว้างขวาง และเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษา การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศผ่าน

แพลตฟอร์มนี้ นำไปสู่การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่า ที่สำคัญ คือ การรักษาสมดุลระหว่างความทันสมัยกับการคงไว้ซึ่งแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ทำให้การศึกษาพระพุทธศาสนามีความทันสมัยและมีมาตรฐานสากลมากขึ้น โดยไม่สูญเสียอัตลักษณ์ที่สำคัญ องค์ความรู้ใหม่นี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล นับเป็นการวางรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาการศึกษาพระพุทธศาสนาในอนาคต และเป็นต้นแบบให้กับสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมที่ต้องรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ องค์ความรู้นี้จึงมีคุณค่าทั้งในเชิงวิชาการ การบริหารจัดการ และการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล สามารถแสดงได้ดังโมเดล ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารจัดการ การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมเป็นองค์ความรู้ใหม่ MOOC
ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในยุคดิจิทัล

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC มหาวิทยาลัยสงฆ์ ประสบความสำเร็จในการผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับการศึกษาพระพุทธศาสนา โดยแบ่งการทำงานเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนหน้าบ้าน (LMS) สำหรับการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน และส่วนหลังบ้าน (CMS) สำหรับการจัดการเนื้อหาและหลักสูตร พร้อมด้วย 6 โมดูลที่ครอบคลุมการทำงานทั้งระบบ และการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ และการประเมินผลการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ นิสิตและนักศึกษามีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความสามารถของระบบการสร้างและจัดการหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด แพลตฟอร์มการเรียนรู้ ยังแสดงให้เห็นประโยชน์ เช่น การขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับโลก

การยกระดับมาตรฐานการศึกษาสู่ระดับสากล การลดต้นทุนการจัดการศึกษา การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถาบัน การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในรูปแบบที่ทันสมัย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยควรกำหนดให้การใช้แพลตฟอร์ม MOOC เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนบทเรียนออนไลน์ในทุกคณะ และสนับสนุนการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลอย่างเพียงพอ 2) ควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการแก่คณาจารย์และบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาคู่มือการใช้งานที่เข้าใจง่าย จัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนด้านเทคนิค และวางระบบการติดตามประเมินผลการใช้งานอย่างเป็นระบบ และ 3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มกับการเรียนแบบปกติ ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเรียนผ่านแพลตฟอร์ม พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และศึกษาผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาการศึกษาทางพระพุทธศาสนาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ MOOC มหาวิทยาลัยสงฆ์" สำเร็จลุล่วงได้ด้วยพลังสนับสนุนจากหลายภาคส่วน โดยได้รับทุนอุดหนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) ประเภท Fundamental Fund ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งเป็นโอกาสอันดีในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการวิจัยและสร้างผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม ประเทศชาติ และการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ได้รับความกรุณาและการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่ ที่ได้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัย รวมถึงชี้แนะแนวทางในการพัฒนาและต่อยอดผลงานวิจัย นอกจากนี้ ข้อมูลอันเป็นประโยชน์จากการอ้างอิงผลงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม และตัวแทนของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ล้วนมีส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ท้ายที่สุด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้แก่ผู้สนใจ และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา สิกขมาน. (2555). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสื่อสารภาษาอังกฤษธุรกิจโดยใช้การสอนแบบ E-Learning. ใน รายงานการวิจัย. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กวินธร รัฐอาจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านด้วยคลังรายวิชาออนไลน์แบบเปิด. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิราพร ธารแผ้ว และคณะ. (2564). การพัฒนารายวิชา MOOC เรื่อง การผลิตบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์. วารสารวิชาการ ปชมท, 10(3), 44-56.

- จุลมนี สุระโยธิน และคณะ. (2557). สรุปเนื้อหาการสัมมนาวิชาการ เรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21. ใน รายงานการวิจัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัชสันต์ จันทรเรืองฤทธิ์. (2559). ระบบประเมินความรู้ผ่านเครือข่าย (E-Testing): กรณีศึกษาล้างข้อสอบสนับสนุนการสอบใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และชาวเลิศ เลิศโลพาร. (2536). ระบบและการจัดระบบ. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดระบบทางการศึกษา หน่วยที่ 1 (หน้า 1-62). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัฐพงษ์ อ่อนจันทร์. (2557). ระบบสอบออนไลน์เคลื่อนที่ขนาดใหญ่. ใน วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ลลิตา ธงภักดี และคณะ. (2560). การจัดการข้อมูลการวัดและการประเมินผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สามมิติ สุขบรรจง. (2554). การพัฒนาบทเรียน E-Learning รายวิชาการแสดงและสื่อ. ใน รายงานการวิจัย. วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2559). โครงการระบบสื่อสารออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ทางไกลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558. เรียกใช้เมื่อ 2 เมษายน 2559 จาก <http://www.thailibrary.in.th/2016/04/23/oer-mooc-2>
- _____. (2568). ระบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดเสรี MOOC. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2568 จาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/moocs-bibliometric/
- สุนีย์ ศิลพิพัฒน์ และคณะ. (2550). การเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศโดยใช้ T5 Model. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Banathy, B. H. (1968). Instructional systems. Belmont. CA: Lear Siegler, Inc: Fearon Publishers.
- Bertalanffy, L. V. (1968). General system theory: Foundations, development, applications. New York: George Braziller, Inc.
- Davis, F. D. et al. (1989). User acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models. Management Science, 35(8), 982-1003.
- Dick, W. & Carey, L. (1989). The systematic design of instruction. Glenview, IL: Scott Foresman and Company.
- Kirkpatrick, D. L. (2006). Evaluating Training Programs: The Four Levels. (3rd ed.). San Francisco: Berrett-Koehler Publishers.
- Lave, J. & Wenger, E. (1991). Situated learning: Legitimate peripheral participation. Cambridge: Cambridge University Press.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. Psychological Review, 50(4), 370-396.

- McCumber, J. (1991). Information Systems Security: A Comprehensive Model. In Proceedings of the (14 th) National Computer Security Conference. National Institute of Standards and Technology.
- Nielsen, J. (2024). 10 Usability Heuristics for User Interface Design. Nielsen Norman Group. Retrieved February 6 , 2025, from <https://www.nngroup.com/articles/ten-usability-heuristics/>
- Norman, D. A. (2013). The Design of Everyday Things (Revised and Expanded Edition). New York: Basic Books.
- Siemens, G. (2005). Connectivism: A learning theory for the digital age. International Journal of Instructional Technology and Distance Learning, 2(1), 3-10.